

Valvontakamerakartoitus Tampereella 2021-22

Alexi Kanerva

3/2022

TIIVISTELMÄ

Alexi Kanerva: Valvontakamerakartoitus Tampereella 2021–22

Opinnäytetyön muoto: Toiminnallinen

Julkisuusaste: Raportti julkinen, produkti salattu

Ohjaaja: Esa Vuorinen ja Ilkka Lukkari

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tämä opinnäytetyö on tarkoitettu kaikkien Tampereella työskentelevien poliisien käyttöön. Tavoitteena on, että poliisihallituksen valtakunnalliseen kameravalvontakartastoon lisäämäni kamerat auttavat Tampereella työskenteleviä poliiseja työssään niin rikostorjunnassa kuin valvonta- ja hälytyssektorilla.

Opinnäytetyön raportissa käsittelen kameravalvontaa yleisesti. Kameravalvontaan liittyy paljon lainsäädäntöä. Käsittelen muun muassa rikoslain ja tietosuojalain vaikutuksia kameravalvonnan toteuttamiseen. Käsittelen myös kahta tietosuojavaltuutetun lausuntoa liittyen kameravalvonnan lainmukaisuuteen. Lisäksi käsittelen sitä, miten poliisi hyödyntää kameravalvonnan suomia mahdollisuuksia ja kameravalvontakartastoa. Olen myös pohtinut kameravalvonnan käytettävyyttä rikostorjunnassa tutkimustuloksien kautta. Lopuksi vielä kerron, miten toteutin syksyn ja alkutalven 2021 aikana kameravalvontakartoituksen Tampereella.

Valvontakameroiden kartoittaminen osoitti, kuinka paljon nykyaikana yrityksillä ja taloyhtiöillä on valvontakameroita. Kameraverkosto Tampereen kokoisessa kaupungissa on melko kattava. Poliisin näkökulmasta ongelmaksi muodostuukin kameroiden haltijoiden selvittäminen. Raporttia kirjoittaessani opin myös kuinka paljon kameravalvonnassa on huomioitava erilaista lainsäädäntöä.

Sivumäärä: 22

Tarkastuskuukausi ja vuosi: maaliskuu 2022

Avainsanat: valvontakamera, kameravalvontakartasto, tietosuojalaki, tietosuoja-asetus, tietosuoja-valtuutettu, rikostorjunta

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
2 KAMERAVALVONTAA SÄÄTELEVÄ LAINSÄÄDÄNTÖ	3
2.1. Tietosuojalaki	3
2.2. Kameravalvonnan suhde tietosuojalakiin	4
2.3. Rikoslaki	5
3 TIETOSUOJALAIN SOVELTAMINEN KAMERAVALVONTAAN	6
3.1. Case Taksi Helsinki Oy	6
3.2. Case kerrostalon rappukäytävä	8
4 KAMERAVALVONTA POLIISIN NÄKÖKULMASTA	9
4.1. Poliisin valtakunnallinen kameravalvontakartasto	9
4.2. Pouta-palvelu	10
4.3. Poliisin suorittama tekninen valvonta	10
5 KAMERAVALVONTA RIKOSTORJUNNAN TYÖKALUNA	11
5.1. Valvontakamerat rikosten ja häiriöiden ehkäisemisessä	11
5.2. Valvontakamerat apuvälineenä rikosten selvittämisessä	12
6. PRODUKTI	13
6.1. Suunnittelu	13
6.2. Aikataulu	14
6.3. Toteutus	15
6.4. Haasteet	16
7 POHDINTA	17
LÄHTEET	19
Liite 1: Tiedote	21
Liite 2: Sähköpostikysely	22

1 JOHDANTO

Suomessa on joidenkin arvioiden mukaan kymmeniä tuhansia valvontakameroita. Poliisi on viime vuosina kerännyt julkisten ja yksityisten toimijoiden valvontakameroiden tietoja Poliisihallituksen ylläpitämään valtakunnalliseen kameravalvontakartastoon. Kartastoon kerätään muun muassa kameroiden sijaintitietoja ja kuvaamisalueita. Tärkeimpänä tietona kerätään kameroita hallinnoivien henkilöiden tiedot, jolloin valvontakameran tallentama materiaali saadaan tarvittaessa helposti ja nopeasti poliisin käyttöön. Kameravalvontakartaston avulla poliisi selvittää, onko tutkinnassa olevan rikoksen selvittämiseksi olemassa videovalvontamateriaalia. Kartastosta löytyy myös kameran haltijan yhteystiedot, jolloin materiaalin hankkiminen on vaivatonta. Kameravalvontakartastoon liittyy vahvasti myös Pouta-järjestelmä, joka on erinomainen ja tietoturvallinen työkalu siirtää valvontakameroiden kuvamateriaalia poliisille.

Opinnäytetyöni aihe on valvontakamerakartoituksen tekeminen Tampereella. Vastaavanlaisia opinnäytetöitä on tehty aiemminkin, mutta ei Tampereella. Aiheeni valikoitui jo opintojen alussa. Aiemmalla työurallani olen ollut paljon tekemisissä erilaisten elektronisten valvontalaitteistojen kanssa. Jo ennen opintojeni alkua näin sattumalta lehdessä artikkelin, jossa kerrottiin poliisin keräävän valtakunnallista valvontakamerakartastoa rikosten selvittämisen avuksi ja tutkinnan nopeuttamiseksi. Ajattelin, että kartoituksen tekeminen olisi käytännönläheinen ja tarpeellinen työ opinnäytteeksi.

Ennen työskentelyn aloittamista keskustelin aiheesta ja sen tarpeellisuudesta myös Tampereen poliisilaitoksen henkilökunnan kanssa ja minulle selvisi, että tarvetta lisäkartoitukselle on. Tampereen keskustan alueella kameroita on jonkin verran syötetty kartastoon. Kameroita on kartoitettu aiemmin esimerkiksi Tampereen kaupungin tilapalvelujen hallinnoimien kaupunkikameroiden sekä joidenkin isompien toimijoiden osalta. Tampereen keskustan alueella oli ja on yhä paljon alueita, joilta ei ole kartastoon lisätty kameroita. Näillä alueilla on paljon yrityksiä, taloyhtiöitä ynnä muita, joilla on yksittäisiä, julkisia alueita kuvaavia valvontakameroita.

Suoritin työharjoitteluni tutkinnan osuuden Tampereen pääpoliisiaseman esikäsittely-yksikössä ja havaitsin, kuinka ison työn takana videovalvontamateriaalin saaminen on, ellei kameroiden tietoja ole selvitetty etukäteen. Olen myös havainnut, että todella monen arkisen rikoksen tutkinnassa on tarvetta hankkia valvontakameramateriaalia rikoksen selvittämiseksi. Usein valvontakameran tallenteelle jää kuva pyörävarkaasta, mutta toisinaan myös pahoinpitelystä tai jopa vakavammastakin rikoksesta. Tutkija joutuu monesti yksinkertaisenkin rikoksen ollessa kyseessä soittamaan useamman puhelun, ennen kuin saa kiinni tahon, joka voi valvontamateriaalit toimittaa. Nämä omat havaintoni ovat vahvistaneet entisestään kokemusta valvontakamerakartaston tarpeellisuudesta.

Opinnäytetyöni teoriaosuudessa selvitän mitä lainsäädäntöä kameravalvontaan liittyy. Käsittelen sitä, mitä velvollisuuksia kameravalvonnan suorittajalla on, miten poliisi voi itse suorittaa kamera-valvontaa ja miten poliisi pystyy hyödyntämään kolmannen osapuolen valvontakameroita parhaalla mahdollisella tavalla hyödykseen päätoimessaan eli järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä ja rikosten ennalta estämisessä sekä selvittämisessä. Opinnäytetyöni produkti on ne tiedot, jotka kartoitukseni lopputuloksena lisään valtakunnalliseen kameravalvontakartastoon. Työni on produktin osalta niiden poliisin työntekijöiden nähtävissä, jotka omaavat käyttöoikeudet kameravalvontakartastoon. Työ on suunnattu kaikille Tampereella työskenteleville poliiseille. Erityisesti työstä on kuitenkin hyötyä tutkijoille, nopeuttamaan, suoraviivaistamaan ja jouduttamaan heidän työtään. Työni teoriaosuus on julkinen, mutta kameravalvontakartastoon syöttämäni valvontakameroiden tiedot ovat salaisia.

2 KAMERAVALVONTAA SÄÄTELEVÄ LAINSÄÄDÄNTÖ

Kameravalvonta on hyvin tarkkaan säädeltyä. Kuka tahansa ei voi sijoittaa minne tahansa valvontakameroita. Vaikka kameran sijoittaisikin omistamalleen tontille, myös kameran suuntaamisessa on oltava tarkkana. Kameravalvontaa säänteleviä pykäläitä on muun muassa rikoslaissa. Lisäksi EU:n yleinen tietosuoja-asetus sekä kansallinen tietosuojalaki ohjaavat kameravalvontaa. Edellä mainittujen lisäksi on myös muita pykäläitä, jotka on syytä huomioida kameravalvontaa suunniteltaessa. (Turva-alan yrittäjät ry 2020, 78–81.)

2.1. Tietosuojalaki

Tietosuoja on perusoikeus. Tietosuojalla tarkoitetaan sitä, että rekisterinpitäjä saa käyttää rekisteröidyn henkilötietoja ainoastaan lain määrittämiin tarkoituksiin ja lain määrittämällä tavalla. Henkilötietoja voidaan tallentaa esimerkiksi perinteisesti paperille tai sähköiseen tiedostoon. Myös tunnistettavat video- tai äänitallenteet voivat muodostaa henkilörekisterin. (Tietosuojavaltuutetun toimisto, Tietosuoja, luettu 2.1.2021.)

Suomessa on varsin tuore tietosuojalaki. Henkilötietolaki ja laki tietosuojalautakunnasta ja tietosuojavaltuutetusta kumottiin uudella tietosuojalailla sen tullessa voimaan 1.1.2019. Tietosuojalaki ei kuitenkaan yksinään säätele suomalaisten henkilötietojen käsittelyä, vaan sitä sovelletaan yhdessä EU:n tietosuoja-asetuksen kanssa. EU:n tietosuoja-asetus tuli voimaan toukokuussa 2018. (Oikeusministeriö 2018, luettu 2.1.2022.)

EU:n yleisestä tietosuoja-asetuksesta käytetään usein myös lyhennettä GDPR, joka tulee sanoista General Data Protection Regulation (Tietosuojavaltuutetun toimisto, Mikä GDPR?, luettu 3.1.2022).

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679) 1. artiklan mukaan asetus säätelee EU:n alueella toimivien yritysten henkilötietojen käsittelyä. Lisäksi asetus säätelee myös niiden EU:n ulkopuolella sijaitsevien yritysten henkilötietojen käsittelyä, jotka käsittelevät EU:n sisällä olevien henkilöiden tietoja. Asetuksen tarkoituksena on turvata luonnollisten henkilöiden henkilötietojen suoja sekä vapaa liikkuvuus.

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679) 4. artiklan mukaan henkilötietoja ovat kaikki tiedot, joiden perusteella luonnollinen henkilö voidaan tunnistaa joko suoraan tai epäsuorasti. Tällaisia tietoja voivat olla esimerkiksi nimi, henkilötunnus tai esimerkiksi fyysinen, geneettinen tai sosiaalinen tekijä. Henkilörekisterillä tarkoitetaan mitä tahansa jäseneltyä henkilötietoja sisältävää tietojoukkoa, josta tiedot ovat saatavilla tietyin perustein. Sillä ei ole merkitystä, onko tietojoukko keskitetty, hajautettu tai jollakin tavalla jaettu.

2.2. Kameravalvonnan suhde tietosuojalakiin

Yleisen tietosuoja-asetuksen perusteella ei voida antaa yleistä vastausta, minkälaisissa paikoissa tallentavaa kameravalvontajärjestelmää voidaan käyttää. Ennen valvonnan aloittamista on tapauskohtaisesti pohdittava, täyttääkö kyseinen paikka ja tilanne asetuksen ehdot. (Euroopan tietosuoja-neuvosto 2020, 9–12.)

Kameravalvonnan sopivuutta arvioitaessa vastakkain ovat rekisteröitävän ja rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeudet edut. Arviota tehtäessä tasapainoillaan näiden osapuolten oikeutettujen etujen välillä. Rekisterinpitäjän tarkoituksena voi olla esimerkiksi omaisuuteen kohdistuvien rikosten ehkäiseminen. Rikoksen vaaran tulee olla konkreettinen, eikä ainoastaan spekulatiivinen. Rekisteröidyn oikeutettuna etuna taas ovat perusoikeudet ja vapaudet. Rekisteröijän on arvioitava myös se, voitaisiinko muilla keinoilla kuin kameravalvonnalla päästä samaan lopputulokseen omien etujen osalta, puuttumatta niin paljon rekisteröitävien oikeuksiin ja vapauksiin. Toimisiko esimerkiksi alueen aitaaminen tai vartiointin lisääminen saman päämäärän saavuttamiseksi? Rekisteröijän on huomioitava myös rekisterin laajuus eri osapuolten oikeuksia tasapainottaessa. Rekisterin laajuuteen vaikuttavat muun muassa kuvattavan alueen koko sekä alueella liikkuvien rekisteröitävien lukumäärä. Vasta tämän kokonaisuuden ollessa hyvin perusteltu, voidaan päätös kameravalvonnan säädöstenmukaisuudesta tehdä. (Euroopan tietosujaneuvosto 2020, 9–12.)

Mikäli kameravalvontajärjestelmä on tallentava ja sen materiaalista on tunnistettavissa henkilöitä suoraan tai epäsuorasti, kyseessä on henkilörekisteri ja siitä on laadittava tietosuojaseloste. Tietosuojaselosteen on oltava vapaasti saatavilla ja siihen tulee kirjata kaikki kameravalvonnan perustiedot. Tieto kameravalvonnasta on oltava sille altistuvien nähtävillä ja heidän on saatava myös tieto järjestelmän mahdollisesta tallennusominaisuudesta. Kameravalvonnan on lisäksi oltava asiallisesti perusteltua. (Turva-alan yrittäjät ry 2020, 71 ja 80–81.)

Koska henkilökisteristä on annettava paljon tietoa rekisteröidylle, tallentavalle kameravalvonnalle altistuvia voidaan informoida monitasoisella esitystavalla. Monitasoisella esitystavalla tarkoitetaan sitä, että tieto tallentavasta kameravalvonnasta jaetaan kahteen osaan. Ensieto kameravalvonnasta annetaan esimerkiksi keskeiselle paikalle sijoitetulla varoitusmerkillä, jossa on tärkeimmät tiedot rekisteristä. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi rekisterin käyttötarkoitus, rekisterinpitäjä yhteystietoineen, tietojen säilytysaika sekä tieto siitä, missä tarkemmat tiedot rekisteristä sijaitsevat. Myös toisen tason informaatio on oltava helposti saatavilla. Nämä tiedot voivat olla esimerkiksi myymälän kassalla, neuvonnassa tai aulapalvelussa. Tässä toisen tason tarkemmassa tiedotteessa tulee olla kaikki EU:n yleisen tietosuojasetuksen 13. artiklan vaatima informaatio. (Euroopan tietosuojaneuvosto 2020, 27–28.)

Yksityisen henkilön suorittama kameravalvonta täysin yksityisessä tarkoituksessa, ei kuulu tietosuojasetuksen piiriin. Esimerkiksi täysin yksityisen henkilön aidattuun kotipihaan rajoittuva videovalvonta on tällaista valvontaa, joka ei kuulu tietosuojasetuksen piiriin. (Euroopan tietosuojaneuvosto 2020, 7–8.)

2.3. Rikoslaki

Rikoslain (1889/39) 24:6–7§:ssä (2000/531) on säädetty rangaistavaksi sekä salakatselu, että salakatselun valmistelu. Salakatselulla tarkoitetaan oikeudetonta teknisellä laitteella tapahtuvaa henkilön katselua tai kuvaamista kotirauhan suojaamassa paikassa, käymälässä, pukeutumistilassa tai muussa vastaavassa tilassa. Salakatselua on myöskin vastaava katselu tai kuvaaminen yleisöltä suljetussa rikoslain (1889/39) 24:3§:ssä (2005/585) tarkoitetussa rakennuksessa, huoneistossa tai aidatulla piha-alueella, henkilön yksityisyyttä loukaten. Näitä rikoslain tarkoittamia paikkoja ovat muun muassa virastot, toimistot ja tuotantolaitokset. Salakatselun valmistelua on se, jos asettaa teknisen laitteen salakatselussa käytettäväksi.

Salakatseluna voisi tulla kysymykseen esimerkiksi yksityisen henkilön kotipihalleen asentama valvontakamera, jonka kuvaamisalue ulottuu naapurin pihaan tai jopa tämän asunnon ikkunasta sisään, eli kotirauhan suojaamaan paikkaan. Toinen esimerkki voisi olla kauppakeskuksen valvontakamera, joka kuvaa sovituskoppiin.

Rikoslain (1889/39) 38 luvun 9§:ssä (2015/368) säädetään tietosuoja rikos rangaistavaksi. Tietosuoja rikoksesta tuomitaan muun muassa se, joka muutoin kuin EU:n yleisen tietosuojasetuksen tarkoittamana rekisterinpitäjänä tai henkilötietojen käsittelijänä tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta hankkii, luovuttaa tai siirtää henkilötietoja vastoin yleisen tietosuojasetuksen tai tietosuojalain henkilötietojen käyttötarkoitussidonnaisuutta, luovuttamista tai siirtämistä koskevaa säännöstä ja siten loukkaa rekisteröidyn yksityisyyden suojaa tai aiheuttaa hänelle muuta vahinkoa tai

olennaista haittaa. Tietosuojarikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö sen mitä henkilötietojen käsittelyä säätävässä laeissa säädetään henkilötietojen käsittelyn turvallisuudesta. (RL 38:9.)

Kameravalvonnan ollessa kyseessä rangaistavaa voisi olla se, että vaadittavat tiedot henkilörekisteristä eivät olisi rekisteröidyn saatavilla tai rekisterin tietoja käytettäisiin muuten väärin. Kovin helposti tietosuojarikoksen tunnusmerkistö ei kuitenkaan täyty. Tunnusmerkistön täyttymiseksi teon tulisi loukata rekisteröidyn yksityisyyden suojaa tai aiheuttaa muuta vahinkoa tai olennaista haittaa. (Turva-alan yrittäjät ry 2020, 81.)

3 TIETOSUOJALAIN SOVELTAMINEN KAMERAVALVONTAAN

Suomessa tietosuojalain toteutumista valvova viranomainen on tietosuojavaltuutettu. Tietosuojavaltuutetun toimistolla on toimivaltaa muun muassa antaa henkilötietorekisterin pitäjälle tai käsittelijälle huomautus, varoitus tai määräys havaittaessa näiden käsittelevän henkilötietoja tietosuoja-asetuksen vastaisesti. Tietosuojavaltuutetun toimisto voi myös määrätä hallinnollisen seuraamusmaksun väärinkäytöksistä. (Tietosuojavaltuutetun toimisto, Tietosuojavaltuutetun toimisto, luettu 4.1.2022; Tietosuojavaltuutetun toimisto, Korjaavat toimivaltuudet, luettu 4.1.2022.)

Tässä kappaleessa käsittelem t tietosuojavaltuutetun toimiston tulkintoja kameravalvonnan laillisuudesta kyseisenä ajankohtana voimassa olleen henkilötietojen käsittelyä säätelevän lain mukaan. Ensimmäisen Taksi Helsinki Oy:tä koskevan tapauksen aikana voimassa on ollut tälläkin hetkellä ajantasainen tietosuojalaki (2018/1050) sekä EU:n yleinen tietosuoja-asetus (2016/679). Jälkimmäiseen tapaukseen on sovellettu vanhaa henkilötietolakia (523/1999).

Vaikka jälkimmäisessä kerrostalon rappukäytävää koskevassa tapauksessa sovelletaan vanhentunutta henkilötietolakia, sen käsitteleminen tässä yhteydessä on perusteltua. Lain muutoksen vaikutus tavalliseen kansalaiseen ei ole kovinkaan radikaali ja tapaus antaa kuitenkin hyvin suuntaviivoja siitä, mitä henkilötietojen käsittely tarkoittaa kameravalvonnan yhteydessä.

3.1. Case Taksi Helsinki Oy

Tietosuojavaltuutetun toimisto oli saanut vuonna 2019 nimettömän vihjeen liittyen Taksi Helsinki Oy:n (rekisterinpitäjä) takseissaan suorittamasta kameravalvonnasta. Tietosuojavaltuutetun toimisto selvitti asiassa muun muassa kameravalvonnan laillisuutta, henkilötietojen käsittelyn läpinäkyvyyttä sekä rekisterinpitäjän velvollisuutta laatia seloste henkilötietojen käsittelytoimista. Lisäksi tapauksessa käsiteltiin Taksi Helsinki Oy:n kanta-asiakasohjelmaan liittyvää henkilötietojen käsittelyä, mutta siihen en puutu tässä tekstissä lainkaan. (Tietosuojavaltuutetun toimisto 26.5.2020 dnro. 8393/161/2019.)

Rekisterinpitäjä kertoi selvityksessään osassa takseja olevan kuvaa tallentava kameravalvonta ja osassa kuvan lisäksi myös ääntä tallentava laitteisto. Taksin sisätilojen lisäksi kamerat tallentavat myös auton eteen. Äänen osalta rekisterinpitäjä kertoi, että toiminto oli tullut erehdyksessä osaan autoja. Oikeusperusteeksi valvonnalle rekisterinpitäjä kertoo sekä taksin kuljettajan että asiakkaan turvallisuuden. Rekisterinpitäjän mukaan oikeutettuihin etuihin liittyvän tasapainotestin heidän menettelynsä läpäisevät selkeästi, mutta sellaista ei ole aiemmin tehty. Taksi Helsinki Oy:n välityksen piirissä on yli 2000 autoa, joissa on kyseinen kameravalvontajärjestelmä ja se välittää noin neljä miljoonaa kyytiä vuosittain. (TSV 26.5.2020 dnro. 8393/161/2019.)

Kameravalvonnan läpinäkyvyys on hoidettu sekä autojen sisä- että ulkopuolelle asennetuilla ilmoituksilla autoissa olevasta kameravalvonnasta. Kuvan tallentamista ei ole ilmoituksessa mainittu. Ilmoituksessa on myös rekisterinpitäjän nimi. Tarkentava tietosuojaseloste löytyy Taksi Helsinki Oy:n verkkosivuilta. Tätä tietoa ei ole kuitenkaan autossa näkyvillä. (TSV 26.5.2020 dnro. 8393/161/2019.)

Oikeudellisia kysymyksiä, joita tietosuojavaltuutetun toimisto tässä tapauksessa kameravalvonnan osalta käsitteli, oli muun muassa se käsitteleekö rekisterinpitäjä kameravalvonnan avulla saamiaan henkilötietoja tietosuoja-asetuksen ohjaamalla tavalla, onko ääni- ja kuvatietojen käsittely yleisen tietosuoja-asetuksen mukaista sekä onko tietosuoja-asetuksen mukaiset rekisteröityä koskevat tiedot helposti rekisteröitävän saatavilla. (TSV 26.5.2020 dnro. 8393/161/2019.)

Apulaistietosuojavaltuutettu päätti, että rekisterinpitäjän on laadittava tietosuoja-asetuksen mukainen tasapainotesti, jossa vertaillaan rekisteröijän ja rekisteröitävän oikeutettuja etuja kameravalvonnan suhteen (TSV 26.5.2020 dnro. 8393/161/2019). Tasapainotestillä tarkoitetaan sitä, että arvioidaan taksinkuljettajan ja Taksi Helsinki Oy:n kameravalvonnasta saamia etuja taksin asiakkaan valvonnan vuoksi menettämiin etuihin. Kameravalvonta lisää taksin kuljettajan turvallisuutta ja helpottaa mahdollisten häiriötilanteiden selvittämistä. Toisaalta taas asiakas menettää yksityisyyttään joutuessaan kuvatuksi matkustaessaan taksilla.

Apulaistietosuojavaltuutettu myös käski Taksi Helsinki Oy:tä lopettamaan äänen tallentamisen autoissaan välittömästi (TSV 26.5.2020 dnro. 8393/161/2019). EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679) 5. artiklan 1. momentin c- kohdan mukaan henkilötietojen käsittelyn osalta on niin sanottu minimointivelvoite (GDPR 5:1.c). Velvoite tarkoittaa sitä, että henkilötietoja käsitellään mahdollisimman vähän halutun tarkoituksen saavuttamiseksi. Apulaistietosuojavaltuutetun näkemyksen mukaan rekisteröijän minimimitavoite saavutetaan pelkästään kuvaa tallentamalla (TSV 26.5.2020 dnro. 8393/161/2019).

Taksi Helsinki Oy:n pitää myös tarkentaa käytäntöään ilmoittaa rekisteröidylle kaikki tietosuoja-asetuksen määrittämät tiedot. Näiden tietojen tulee olla helposti saatavilla sekä ymmärrettävässä muodossa. Takseissa asiakkaiden nähtävissä olevissa ilmoituksissa ei ole ollut mainintaa äänen tallentamisesta. Ilmoituksessa ei ole myöskään kerrottu, missä rekisteröijän tietosuojaseloste on saatavilla. (TSV 26.5.2020 dnro. 8393/161/2019.)

Yhteenvetona apulaistietosuojavaltuutettu toteaa, että Taksi Helsinki Oy:n käytännöissä on vakavia puutteita tietosuoja-asetuksen suhteen. Tietosuojavaltuutetun toimiston seuraamuskollegio määrää rekisterinpitäjälle 72 000 euron hallinnollisen seuraamusmaksun. (TSV 26.5.2020 dnro. 8393/161/2019.)

3.2. Case kerrostalon rappukäytävä

Tässä tapauksessa asunto-osakeyhtiö halusi vuonna 2010 selvittää kameravalvonnan laillista toteuttamista kerrostalon rappukäytävässä. Taloyhtiö oli kärsinyt aiemmin ilkeistä ja kameravalvonnalla olisi tarkoitus ennaltaehkäistä uusia häiriöitä taloyhtiössä. (Tietosuojavaltuutetun toimisto 23.12.2012 dnro. 2772/451/2010.)

Vanhentuneen henkilötietolain (523/1999) mukaan tietosuojavaltuutetulla ei ollut mahdollista antaa kameravalvontaa koskevia määräyksiä, vaan tietosuojavaltuutetun rooli oli ainoastaan ohjaava ja neuvoa antava. Tilanteen vaatiessa valtuutetun olisi ollut tietysti mahdollisuus saattaa asia syytteen panna varten, mikäli hän koki, että lakia olisi rikottu. (TSV 23.12.2012 dnro. 2772/451/2010.) Nykyään uusi EU:n yleinen tietosuoja-asetus määrittää tietosuojavaltuutetun toimistolle laajemmat toimivaltuudet, kuten jo tämän luvun alussa kerroin (Tietosuojavaltuutetun toimisto, Korjaavat toimivaltuudet, luettu 4.1.2022).

Rikoslain (1889/39) 38 luvun 9§:n mukaisen tietosuojarikoksen (2018/1051) rikosnimike tuli voimaan vasta tämän tapauksen jälkeen.

Tietosuojalautakunnan arvioidessa tapausta se kiinnitti huomiota rikoslain salakatselua koskevaan säännökseen. Salakatselua koskevan pykälän mukaan salakatselua on kotirauhan tai tietyissä julkisrauhan piirissä olevissa tiloissa tai esimerkiksi pukuhuoneessa tai käymälässä olevien henkilöiden oikeudeton katselu teknisellä laitteella. Hallituksen esityksen (HE 184/1999) mukaan oikeudetomasti tilassa olevan katselu teknisellä laitteella ei kuitenkaan olisi oikeudetonta. Tietosuojalautakunnan arvion mukaan luvallisesti tilaa käyttävien kuvaamisen oikeutus tulee henkilötietolain soveltamisesta. (TSV 23.12.2012 dnro. 2772/451/2010.)

Henkilötietolaki ohjasi kameravalvontaa muun muassa siten, että kameravalvonnasta on aina ilmoitettava näkyvästi. Kameravalvontaan on niin ikään aina oltava perusteltu syy. Valvonnan kautta

saatuja tietoja ei saa myöskään luovuttaa ulkopuolisille. Kaikki valvontakameran tallentama materiaali on myös hävitettävä heti, kun niille ei ole enää perusteltua tarvetta. (TSV 23.12.2012 dnro. 2772/451/2010.)

Tietosuojavaltuutettu totesi tapauksesta, että hänellä ei ole toimivaltaa puuttua asiaan enempää kuin antamansa ohjeet sekä neuvot (TSV 23.12.2012 dnro. 2772/451/2010).

4 KAMERAVALVONTA POLIISIN NÄKÖKULMASTA

Mikäli poliisin tarvitsee rikostutkinnassa tutkia elektronisen laitteen, kuten valvontakameran sisältöä, tulee pakkokeinolaissa määriteltyjen laite-etsinnän edellytysten täytyä. Laite-etsinnän edellytyksenä ovat tutkittavan rikoksen vähintään kuuden kuukauden rangaistusmaksimi ja se, että etsinnällä voidaan olettaa löytyvän rikokseen liittyvä pakkokeinolain 7 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu takavarikoitava asiakirja tai tieto taikka 7 luvun 2 §:n nojalla jäljennettävä asiakirja (Pakkokeinolaki (2011/806) 8:21§).

Usein poliisin ei kuitenkaan tarvitse nojata pakkokeinolakiin saadakseen valvontakameran tallenteita, vaan asianomistaja tai muu materiaalia hallinnoiva taho luovuttaa sen poliisille vapaaehtoisesti rikoksen selvittämiseksi. Lievimpien rikosten, kuten näpistyksen ollessa kyseessä, laite-etsinnän edellytykset rangaistusmaksimin osalta eivät edes täyty. (Rantaeskola 2014, Pakkokeinolaki, 264.)

4.1. Poliisin valtakunnallinen kameravalvontakartasto

Poliisi käyttää rikostutkinnan apuna jatkuvasti eri toimijoiden valvontakameratallenteita. Kameroiden etsiminen ja niiden tallenteiden saaminen poliisin haltuun on usein ison työn takana. Poliisihallitus on tutkijoiden työn nopeuttamiseksi toteuttanut elektronisen tallennusalan, johon kerätään yleisillä paikoilla olevien valvontakameroiden tietoja. (Poliisi, Kameravalvontakartasto, luettu 13.9.2021.)

Poliisi on aloittanut valvontakameroiden tietojen keräämisen vuoden 2019 lokakuussa. Valtakunnallisen valvontakamerakartaston tarve havaittiin poliisissa vuoden 2017 Turun terrori-iskun jälkeen. Terrori-iskun tutkinnan yhteydessä havaittiin, kuinka paljon resursseja poliisi joutuu käyttämään tällaisessa tapauksessa mahdollisten teon kuvanneiden valvontakameroiden etsimiseen. (Blencowe 2020, luettu 6.12.2022.)

Valvontakamerakartastoon on tarkoitus kerätä mahdollisimman paljon yleisillä paikoilla olevien kameroiden sijaintitietoja. Lisäksi alustalle kerätään tallenteita hallinnoivien tahojen yhteystiedot sekä tarkat tiedot kameran suunnasta ja kuvausosalasta. Näiden tietojen avulla tutkijoiden on helppoa ja

nopeaa selvittää kameroiden tiedot, jotka mahdollisesti voivat auttaa rikoksen selvittämisessä ja tilata niiden tallenteet poliisin haltuun esimerkiksi todisteena käytettäväksi. Sen lisäksi, että poliisi kerää aktiivisesti kameroiden tietoja kartastoon, kameroiden haltijat voivat oma-aloitteisesti ilmoittaa kameravalvontatietonsa poliisin käyttöön. (Poliisi, Kameravalvontakartasto, luettu 13.9.2021.)

4.2. Pouta-palvelu

Poliisilla on käytössä myös Pouta-palvelu, jonka avulla ulkopuoliset käyttäjät pystyvät tietoturvallisesti siirtämään valvontakameratallenteita, mutta myös muuta sähköistä materiaalia poliisin käyttöön. Pouta-palvelun avulla poliisi julkaisee käyttäjälle internetin välityksellä väliaikaisen tiedonkeruukansion, jonka avulla käyttäjä siirtää materiaalin poliisin haltuun. (Poliisi, Pouta-palvelu, luettu 13.9.2021.)

4.3. Poliisin suorittama tekninen valvonta

Poliisi saa poliisilain (2011/872) 4:1§:n perusteella myös itse suorittaa teknistä valvontaa yleisellä paikalla. Teknisellä valvonnalla tarkoitetaan teknisellä laitteella suoritettua katselua ja kuuntelua. Myös valvonnalla saadun materiaalin tallentaminen on poliisille sallittua. Edellytyksenä valvonnalle on se, että siitä ilmoitetaan etukäteen. Hyväksyttäviä käyttötarkoituksia valvonnalle ovat yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen, rikosten ennalta estäminen, rikoksesta epäillyn tunnistaminen ja erityisten valvontakohteiden vartioiminen. (PoL 4:1.)

Poliisin ei tarvitse ilmoittaa tekniseen valvontaa käytettävien laitteiden tarkkaa sijaintia, valvottavan alueen riittävän tarkka rajaaminen riittää. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske hetkellistä valvontaa vaan ainoastaan pidempiaikaisia toimenpiteitä. (Rantaeskola 2014, Poliisilaki, 132.)

Poliisilain 4 luvun perusteella suoritettu teknisellä laitteella suoritettu valvonta on syytä erottaa saman lain 5 luvun 19§:n salaisiin tiedonhankintakeinoihin kuuluvasta sekä pakkokeinolain 10 luvun 19§:n tarkoittamasta teknisestä katselusta. Karkeana jakona voidaan pitää sitä, että valvonta kohdistuu aina ennalta määrittämättömään ihmisjoukkoon, kun taas katselu kohdistuu tiettyyn henkilöön tai henkilöihin (Rantaeskola 2014, Poliisilaki, 132). Päinvastoin kuin teknistä valvontaa, teknistä katselua voidaan luonnollisestikin tehdä salassa sen kohteelta, sekä ennalta estävästi että rikoksen jo tapahduttua (PoL 5:1; PKL 10:1).

Kaikkien salaisten tiedonhankintakeinojen yleisenä edellytyksenä on, että niillä voidaan olettaa saatavan rikoksen estämiseksi, paljastamiseksi tai vaaran torjumiseksi tarvittavia tietoja. Teknisestä katselusta päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies tai tuomioistuimella silloin kun katselu kohdistuu rikoslain 24:11§:n tarkoittamaan kotirauhan suojaamaan tilaan. Vakituiseen asumiseen tarkoitettuun tilaan teknistä katselua ei saa kohdistaa. (PoL 5:2; PoL 5:19.)

Henkilön teknistä katselua voidaan suorittaa rikoslain 24:11§:n tarkoittamaan kotirauhan suojaamaan tilaan tai muuhun tilaan kohteen ollessa rikoksen johdosta vapautensa menettänyt ainoastaan silloin, kun henkilön voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän esimerkiksi huumausainerikokseen tai terrorististen rikosten kaltaisiin vakavampiin rikoksiin. Muissa tapauksissa teknisen katselun erityisenä edellytyksenä on, että henkilön voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän rikokseen, josta säädetty maksimirangaistus on vähintään vuosi vankeutta. (PoL 5:17.4; PoL 5:19.)

Pakkokeinolain 10:19§:n teknisen katselun edellytykset ovat oikeastaan identtiset verrattuna poliisilain tarkoittaman teknisen katselun edellytyksiin. Kuten kaikkien pakkokeinojen käytössä, rikoksen on pitänyt jo tapahtua tai on ainakin syytä epäillä rikoksen tapahtuneen, jotta pakkokeinoa voidaan käyttää. Pakkokeinolain tarkoittaman teknisen katselun yleisenä edellytyksenä on, että sen avulla voidaan olettaa saatavan rikoksen selvittämiseksi tarvittavia tietoja ja niiden käytöllä voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi. (PKL 10:2§.) Poliisilain tarkoittamaa teknistä katselua voidaan sitä vastoin käyttää myös ennaltaehkäisevästi (PoL 5:19).

5 KAMERAVALVONTA RIKOSTORJUNNAN TYÖKALUNA

Valvontakameroita käytetään yhä enenevässä määrin ja mitä erilaisempiin asioihin. Poliisin ja turvallisuuden lisäämisen näkökulmasta valvontakameroiden käyttöä voidaan perustella kahdella eri tavalla. Toisaalta kameravalvonnalla pyritään ennaltaehkäisemään rikoksia ja häiriöitä. Toisaalta taas valvontakameroiden tallenteita käytetään jälkikäteen selvittämään tapahtumien kulkua. Valvonnalla pyritään vähentämään potentiaalisten rikosentekijöiden tilaisuuksia suorittaa rikos. Näkyvä kameravalvonta myös viestittää ihmisille, että kohteeseen kohdistuneet rikokset selvitetään. (Turva-alanyrittäjät ry 2020, 7–9.)

5.1. Valvontakamerat rikosten ja häiriöiden ehkäisemisessä

Rikosten ehkäisemiseksi on ymmärrettävä syyt tekojen taustalla. Vanhan sanonnan mukaan tilaisuus tekee varkaan. Arkirutiiniteorian mukaan tämä sanonta pitää paikkansa. Sopivasti motivoituneen henkilön havaitessa olevansa ilman valvontaa potentiaalisessa rikosentekopaikassa, rikos todennäköisemmin tapahtuu (Kauppi 2020, 47). Tämän ajattelumallin mukaan valvontakamerat ajaisivat asiansa. Pelkästään valvontakameran näkyminen voisi ehkäistä rikoksia. Vaikka valvontakameran vaikutusalueella liikkuva henkilö ei voi tietää valvotaanko häntä kameroiden avulla aktiivisesti, tunne siitä, että kiinnijäämisen riski kasvaa, vähentää halukkuutta syyllistyä rikokseen.

Huhtasen 2020 tekemän tutkimuksen mukaan kameravalvonnalla voidaan vaikuttaa rikosten tekemiseen. Kyselytutkimuksen mukaan 56 % tutkimukseen vastanneista myymälävarkaista oli kokenut kameravalvonnan vaikeuttaneen varastamista. Saman tutkimuksen mukaan, kysyttäessä paljonko kyselyyn osallistuneet miettivät kiinnijäämisen riskiä myymälävarkauksia tehdessään, vastausten

keskiarvoksi tuli ainoastaan 1,67 (0= ei yhtään, 5= paljon). Kysyttäessä kameravalvonnan aktiivisuuden merkityksestä varkauskohteen valinnassa vastauksien keskiarvoksi tuli 1,89 (0= ei yhtään, 5= paljon). Myymälävartijan merkitys oli 2,39 (0= ei yhtään, 5= paljon). Tutkimukseen osallistui 18 Helsingin ja Espoon alueella myymälävarkauksiin syyllistynyttä henkilöä. (Huuhtanen 2020, 72; 75–77.)

Näyttäisi siis siltä, että pelkkä kameroiden olemassaolo ei tee autuaaksi. Kameroiden lisäksi olisi oltava jonkinlaista osoitusta siitä, että kameroita seurataan aktiivisesti ja niillä havaittuihin rikoksiin puututaan. Myymälävarkaajat havaitsevat varmasti hyvin nopeasti sen, missä kohteissa anastusrikoksesta jää myös kiinni. Usein saattaa olla myös niin, että rikoksen tekijä on päihteiden vaikutuksen alaisena, jolloin kameroiden pelotevaikutuksella ei varmasti ole kovinkaan suurta merkitystä. Huuhtasen saamien vastausten perusteella noin puolet myymälävarkauksista tehdään päihteiden vaikutuksen alaisena (Huuhtanen 2020, 72). Kameravalvonnan vaikutus rikosten ehkäisemisessä on varmasti vielä pienempi, kun myymälöistä ja kauppakeskuksista mennään yleisille alueille. Nykyaikaiset valvontakamerat ovat varsin pieniä ja huomaamattomia, jolloin henkilö ei välttämättä edes tiedosta torilla tai puistossa liikkuessaan olevansa valvontakameran vaikutuspiirissä (Kauppi 2020, 47).

5.2. Valvontakamerat apuvälineenä rikosten selvittämisessä

Valvontakameroiden lisääntyessä ja laadun parantuessa niiden käyttö ja käytettävyys rikosten selvittämisen apuna kasvaa jatkuvasti. Ihmeisiin eivät valvontakameratkaan pysty. Ruotsissa tutkittiin valvontakameroiden käyttöä rikostorjunnassa Tukholman Medborgarplatsenin ja Stureplanin alueilla vuosien 2013 ja 2014 tammi- syyskuussa. Alueilla oli poliisin käytössä yhteensä 16 kameraa. Kameroita oli lupa käyttää kello 21 ja 05 välisenä aikana. Lopputuloksena kameroiden tallentamaa materiaalia käytettiin apuna noin viidesosassa alueilla kyseisillä aikaväleillä tapahtuneista rikoksista. Kuitenkin vain kahdeksan rikosta noin 200:sta, joiden tutkinnassa kameramateriaalia käytettiin, eteni lopulta syyteharkintaan asti. (Rikoksantorjuntaneuvosto, luettu 7.1.2021.)

Australian kriminologian instituutin tutkimuksessa selvitettiin Sydneyn junaverkoston valvontakamerajärjestelmien käyttöä poliisin apuna rikosten selvittämisessä. Vuonna 2014 Sydney Trains sai 10 793 pyyntöä koskien valvontakameroiden tallentamaa materiaalia. Pyyntöistä suurin osa liittyi rikoksen selvittämiseen. Varkausrikosten osalta vain noin puolessa materiaalia pystyttiin hyödyntämään rikoksen selvittämisessä. Niistä tapauksista, joissa poliisi pyysi kameramateriaalia henkilön tunnistamista varten, alle puolessa tunnistaminen onnistui. (Kauppi 2020, 50.)

Näistä melko laihoista tuloksista huolimatta, esitutkintaviranomaiset sekä Ruotsissa että Australiassa pitivät valvontakameroita hyödyllisinä apuvälineinä (Kauppi 2020, 50).

6. PRODUKTI

6.1. Suunnittelu

Aloitin produktin tekemisen huolellisella suunnittelulla. Aloitin suunnittelun tutustumalla tarkasti aiemmin tehtyjen vastaavien opinnäytetöiden niihin osiin, joissa opiskelijat kertoivat kartoittamis-suunnitelmistaan, aikatauluistaan sekä siitä, miten he olivat käytännössä työnsä toteuttaneet. Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijat ovat aiemmin tehneet valvontakamerakartoitusta ainakin Lohjalla (Muurinen, 2019), Lappeenrannassa (Tuunanen, 2019), Vantaalla (Mortamo, 2020) ja Kouvolassa (Rantakaulio ja Ripatti, 2020). Erityisesti selvitin, minkälaisia työskentelytapoja aiemmat valvontakamerakartoitusta tehneet opiskelijat olivat käyttäneet ja mitkä niistä olivat olleet tehokkaita. Mielestäni ei olisi järkevää toistaa samoja virheitä, jotka mahdollisesti jo joku aiemmin vastaavaa työtä tehnyt olisi kohdannut. Aiempien opinnäytetöiden lukeminen oli erittäin opettavaista. Erityisellä mielenkiinnolla luin, minkälaisia haasteita muut vastaavanlaisia opinnäytetöitä tehneet opiskelijat olivat työskentelyssään kohdanneet. Varsin hyödyllistä oli myös tutustua heidän pohdintoihinsa siitä, miten he kokivat työskentelynsä onnistuneen ja mitä mahdollisesti tekisivät toisin. Yritin kehittää itseleni mahdollisimman toimivan ja tehokkaan toimintatavan, jolla saisin mahdollisimman paljon kameeroita lisättyä kartastoon.

Tampereella on aiemmin ollut yksi työntekijä, joka on päätyönään tehnyt hetken valvontakamerakartoitusta. Kartastoon olikin jo laitettu Tampereen keskustan alueelta jonkin verran kameeroita. Olin myös tähän työntekijään sähköpostitse yhteydessä ja tiedustelin häneltä vinkkejä työskentelyyn sekä hänen mielipidettään työn kohdentamisesta. Kyseinen työntekijä ei työskentele tällä hetkellä poliisissa, joten hänen tavoittamisessaan oli hiukan haasteita. Tavoitin hänet kuitenkin lopulta ja sain nopean vastauksen esittämiini kysymyksiin.

Tampereen pääpoliisiasemalla kameravalvontakartasto kuuluu ennalta estävän ryhmän analyysia ja tiedustelua tekevien poliisien vastuualueeseen. Olin yhteydessä ryhmään ja keskustelin työstäni poliisimiehen kanssa, joka tutustutti minut järjestelmään. Hänen kanssaan myös katsottiin, miltä Tampereen tilanne kartoituksen osalta näyttää. Mietimme työskentelytapojani sekä painopistealueita.

Suunnitteluvaiheessa mietin paljon sitä, onko yksittäisten valvontakameroiden etsiminen katujen varsilta tehokkain tapa tehdä kartoitusta. Tämä tapa tuntui melko työläältä saatuun hyötyyn nähden. Aioinkin selvittää, olisiko joiltakin tahoilta mahdollista saada yhdestä paikasta isompi määrä kameroiden tietoja kerralla. Tällaisia valvomoja, joista tietoja mahdollisesti saisi, voisi olla esimerkiksi turvallisuuspalveluja tuottavilla yrityksillä. Lisäksi aiemmin kartoitusta Tampereella tehnyt poliisimies kertoi, että Tampereen kaupungin tilapalveluiden hallinnoimat kamerat eivät vielä kaikki ole kartastossa. Tiedostin, että on paljon pieniä kohteita, joissa esimerkiksi taloyhtiöllä voi olla vaikka

yksi ainoa valvontakamera kuvaamassa yhtiön ulko-ovea sekä sen edustaa. Tällaisia valvontakameroita ei voi löytää internetiä selaamalla tai umpimähkään soittelemalla, vaan on pakko lähteä ulos kaduille ja pitää silmät auki. Ajattelin kuitenkin, että työn tehostamiseksi on syytä selvittää myös se mahdollisuus, että kameroita voisi saada jostakin paljon keskitetysti.

6.2. Aikataulu

Aiempiin vastaaviin opinnäytetöihin tutustuessani havaitsin, että aikataulu oli tämän tyyppisen produktin toteuttamisessa yksi kriittinen seikka, johon oli syytä panostaa. Opinnäytetyön aikataulu on haastava. Opinnäytetyön tekeminen vaatii sen verran aikaa, että suuri osa työstä on tehtävä harjoittelun kanssa päällekkäin. Oma suunnitelmani aikataulun suhteen oli se, että teen produktin käytännön työn, eli kartoituksen, harjoittelun aikana ja opinnäytetyön kirjallisen osuuden harjoittelun jälkeen. Kurssini harjoittelujakso alkoi maaliskuussa 2021 ja päättyi saman vuoden joulukuussa. Produktin suunnittelun aloitin kesällä ja toteutuksen syyskuun alussa, jolloin harjoittelumme keskeytyi kolmiviikkoisjaksoon, johon kuului opiskelua sekä aikaa oli varattu myös muiden koulutehtävien, kuten opinnäytetyön tekemiseen. Käytössäni kartoitukseen oli siis melko pitkä aikaväli, noin 3,5 kuukautta.

Aikataulutukseni onnistui hyvin. Kartoituksen tekoon suunnittelemani 3,5 kuukautta riitti hieman laajemmankin tuotoksen tekoon, kuin olin alun perin ajatellut. Kyseisen ajanjakson olin harjoittelemassa tutkintaa Tampereen pääpoliisiaseman esikäsittely-yksikössä. Olin siis käytännössä viisi päivää viikosta töissä. Oli melko haastavaa saada aikaa järjestymään kartoituksen tekemiseen. Aikatauluni oli kuitenkin tarpeeksi joustava, jolloin minun oli mahdollista silloin tällöin vapaapäiväni käyttää tähän työhön. Työskentelyäni helpotti myös se, että sain poliisilaitokselta tietokoneen käyttöni siten, että pystyin syöttämään keräämiäni tietoja kartastoon myös kotoani käsin.

Tämäntyyppisen produktin tekemisessä aikaa on syytä varata myös pyydettyjen tietojen odottamiseen asiakkailta. Useimpien kohteiden osalta tietojen saamiseen meni joitakin viikkoja pyynnön esittämisestä. Produktin tekemiseen suunnittelemani työskentelyajan lähestyessä loppuaan keräsin vielä yhteen kohteet, joista en pyynnöistä huolimatta ollut saanut tietoja ja tein uuden kyselyn näihin kohteisiin joko puhelimitse tai sähköpostitse. Muutamasta kohteesta sainkin vielä tiedot tällä tavalla. Luulen, että tietoja tippuu projektissa käyttämäni Sisä-Suomen poliisilaitoksen sähköpostiin vielä jonkin aikaa työskentelyni päättymisen jälkeen. Näitä tietoja kartastoon syöttää jatkossa laitoksen kartastosta vastaavat henkilöt.

6.3. Toteutus

Käytännön työn aloitin lähtemällä ulos kadulle alueella, jonka olin poliisilaitoksen työntekijän kanssa suunnitellut. Kyseiseltä alueelta ei ollut yhtään kameraa kartastossa ja alueella kokemuksen mukaan kuitenkin sattuu jonkin verran erilaisia rikoksia. Alue oli suppea, mutta tarkoitus oli lähteä tästä alueesta liikkeelle ja laajentaa aluetta, kun kokemusta kertyy. Tarkoituksena oli kuitenkin pitäytyä keskustan ja sen lähikaupunginosien alueella. Aluksi oli vaikea arvioida, kuinka paljon alueella on kameroita ja kuinka ison alueen pystyn resurssieni puitteissa kartoittamaan. Alue laajenikin melkoisesti eikä lopulta ollutkaan enää tarkkarajainen, kun erilaisin metodein pyrin kameroita löytämään.

Havaittuani kameran, pyrin selvittämään joko tapaamiltani ihmisiltä tai muulla tavoin kameran haltijan. Mikäli kiinteistössä ei ollut avoinna olevaa liikettä tai muuta yritystä, useimmiten tieto löytyi ulko-ovesta löytyvästä tarrasta. Pyrin lähestymään kameran haltijaa puhelimitse, jolloin kerroin hänelle asiani ja pyysin häneltä sähköpostiosoitetta, johon voisin toimittaa tarkemman kyselyn sekä lisätietoja kartastosta (Katso liite 2). Katuja kiertäessäni pidin mukana myös lomaketta, jossa on lisätietoja poliisin valtakunnallisesta kameravalvontakartastosta sekä Tampereen poliisilaitoksen yhteystiedot (Katso liite 1). Liitteissä olen käyttänyt pohjana Tampereella aiemmin kartoitusta tehneen poliisimiehen kyselyä, jonka muokkasin omiin tarkoituksiini sopivaksi. Vain muutamassa tapauksessa tapasin kameroiden haltijan kasvatusten heti paikan päällä ja jätin kyselyn paperisena versiona hänelle. Aloittaessani suunnittelemaan kartoitustyötä kuvittelin tapaavani kameran lähettyviltä henkilön, joka osaa kertoa minulle tarvitsemani tiedot. Tämä mielikuva haihtui kyllä nopeasti ja havaitsin, että yhden löytyneen kameran eteen täytyy vielä käydä jonkin verran keskusteluja puhelimessa ja lähetellä sähköposteja. Usein ensimmäinen puhelimitse tavoittamani henkilö ei vielä ollut se, joka kameroita hallinnoi, mutta lähes aina sain puhelussa kuitenkin tietooni oikean henkilön yhteystiedot.

Kartoitustyössä apunani oli excel-taulukko, johon keräsin kohteita ja niihin liittyviä yhteystietoja sitä mukaan, kun olin kameroita löytänyt. Lisäsin taulukkoon myös kohteet, joita en ollut käynyt fyysisesti tiedustelemassa, vaan joita olin lähestynyt ainoastaan puhelimitse ja sähköpostitse. Pelkääntään sähköpostin varaan en jättänyt juuri yhtään tiedustelua, koska tiedän, että pelkkään sähköpostikyselyyn kohdehenkilön olisi helpompi jättää vastaamatta. Merkitsin excel-taulukkoon myös työtuntini, joita käytin kameroiden tiedusteluun tai tietojen syöttämiseen kartastoon. Tällainen kirjanpito kohteista oli nähdäkseni välttämätöntä, jotta pysyin selvillä työni tilanteesta. Erilaisilla värikoodeilla merkitsin kohteen tilan: Olinko jo lähettänyt kohteeseen kyselyn? Oliko kohteesta tullut jo jokin vastaus? Monenko kameran tiedot olin heiltä saanut? Ja olinko jo siirtänyt kameroiden tiedot kartastoon?

Suunnitelmani mukaan, lähestyin myös turvallisuuspalveluita tuottavia yrityksiä kyselyllä. Valitettavasti yritykset eivät olleet valmiita käyttämään resurssejaan tähän projektiin. Kaupallisen toimijan ollessa kyseessä innottomuus on tietysti aivan ymmärrettävääkin. Muutamat turvallisuusalan yritykset kyllä vastasivat täsmällisesti kyselyihini, kun tiedustelin yksittäisen havaitsemani kameran tietoja, mutta laajempaan panostukseen ei halukkuutta löytynyt.

Lähestyin myös Tampereen kaupungin tilapalveluiden henkilöstöä kartoituksen tiimoilta. Tilapalveluiden henkilöstö olikin erittäin innostunut projektista ja käyttivät runsaasti työaikaansa projektiin osallistumiseen. Kartasto oli heille jo entuudestaan tuttu, koska he olivat edellisen kartoitusta tehneen poliisin kanssa jo olleet tässä mukana. Olinkin tietokoneeni kanssa kahtena päivänä kaupungin tiloissa siirtämässä heidän kameroidensa tietoja poliisin kartastoon.

Tampereen keskustan alueella on myös runsaasti valtakunnallisiin ketjuihin kuuluvia elintarvikeliikkeitä, hotelleja ynnä muita. Näillä tiesin melko varmasti olevan myös yleisiä alueita kuvaavia valvontakameroita hallinnassaan. Yritysten yhteystiedot oli helppo selvittää julkisista lähteistä ja lähestyä heitä kyselyllä. Tällaiset kyselyt osoittautuivatkin tehokkaiksi työkaluiksi.

Lisäsin kartastoon Tampereen keskustan ja sen lähikaupunginosien alueelle 189 kameraa. Lisäksi sain seitsemästä kohteesta karttakuvat, joihin oli merkitty kohteen valvontakamerat. Käyttöoikeuteni eivät riittäneet näistä kohteista sijaintikohteiden luomiseen, joten välitin tiedot Tampereen pääpoliisiaseman valvontakamerakartaston pääkäyttäjälle kartastoon liitettäväksi. Näissä kohteissa oli suuri määrä kameroita, joten niitä ei syötetty yksitellen kartastoon, vaan niistä luotiin yksi kohde, josta aiemmin mainitsemani karttakuva sekä muut tarvittavat tiedot löytyvät.

6.4. Haasteet

Projektini sujui mielestäni erittäin hyvin. Mikäli perheellisen normaalia työaikaan tekevän aikaresurssein puutetta ei oteta huomioon, en vakavampia haasteita työni aikana havainnut. Aiempia opinnäytetöitä luettuani oletin, että kansalaiset olisivat epäluuloisempia minua kohtaan, kun siviilivaatteissa lähestyn heitä ja kyselen valvontakameroista. En tällaista epäluuloisuutta kuitenkaan tavannut. Aina asioidessani esitin virkamerkin ja lisäksi kerroin tarkasti poliisin kartastosta epäluulojen hälvettämiseksi.

Pienen haasteen toteutukseen toi myös jo aiemmin tehty kartoitustyö. Jouduin jonkin verran näkemään vaivaa pitääkseni itseni perillä siitä, oliko jokin kamera jo aiemmin kartastoon lisätty. Kartaston parissa työskentelyyn totuttua, ei tämäkään seikka suurempia ongelmia aiheuttanut.

Itsestään selvä ja odottamanikin haaste tällaisessa projektissa on asiakkaiden motivoiminen näkemään vaadittu vaiva kyselyyn vastaamiseksi. Ennen aloittamistani oli vaikea arvioida kuinka suurta

kansalaisten innostus olisi poliisin auttamiseen. Lopputuloksena voisin sanoa, että ihmiset suhtautuivat projektiin erittäin positiivisesti. Moni tapaamani henkilö myös käytti tilaisuuden hyväkseen, päästessään puheyhteyteen poliisin kanssa. Moni kyseli lainopillisia neuvoja kameravalvontaan tai johonkin ihan muuhun asiaan liittyen ja jopa yhden rikosilmoituksenkin otin vastaan. Suuri osa lähestymistäni asiakkaista vastasi jollakin tavalla kyselyyni. Moni oli nähnyt jopa jonkin verran vaivaa vastatakseni kaikkiin kysymyksiini huolellisesti ja hankkiakseen esimerkiksi hyvän esikatselukuvan valvontakameransa näkymästä.

7 POHDINTA

Projektin aikana mietin paljon kameravalvontakartaston käytettävyyttä jatkossa. Keskustelin siitä paljon myös muiden poliisien kanssa. Ohjelma itsessään on erittäin helppo ja nopea käytettävä. Jotta kartastosta saataisiin paras mahdollinen hyöty, pitäisi sen päivittämisen ja täydentämisen olla jatkossa kuitenkin aktiivisempaa. Sisä-Suomen poliisilaitoksella poliisi ei käytä tällä hetkellä resursseja kartastoon siten, että joku tekisi kartastoa päätyönään. Ei kuitenkaan riitä, että kartaston täydentäminen on yksittäisten opinnäytetöitä tekevien opiskelijoiden varassa.

Edellisen kartoitustyötä tehneen poliisimiehen kanssa keskustellessa tuli ilmi se, että kartaston täydentäminen pitäisi jalkauttaa jokaisen poliisin tehtäväksi. Etenkin tutkinnassa, mutta myös kenttäpartiossa poliisin tietoon saadaan jatkuvasti yleisiä paikkoja kuvaavia valvontakameroita. Käytäntö näiden kameroiden lisäämiseksi kartastoon tulisi olla jokaisen poliisimiehen tehtävä. Tällöin kartasto olisi oiva työkalu poliisille ja siinä olevat tiedot olisivat ajantasaisia. Tuleville opiskelijoille voisinkin ehdottaa opinnäytetyön aiheeksi suunnitella, miten kartasto saataisiin jokaisen poliisimiehen työkaluksi, kuten se on alun perin tarkoitettu. Yksi mahdollinen toimintatapa voisi olla ainakin kaikille tutkijoille jaettu sähköpostiluonnos, jonka tutkija voisi lähettää asiakkaalle saadessaan tiedon valvontakameroista. Asiakas sitten keräisi tarvittavat tiedot ja toimittaisi ne jo olemassa olevaan sähköpostiin, josta kartastoa kyseisellä asemalla hallinnoivat henkilöt laittaisivat ne kartastoon. Tällaisella toimintatavalla tutkijan jo entisestään kiireiseen ja täynnä työtehtäviä olevaan työpäivään ei tulisi juuri yhtään lisätyötä. Kartastoon lisättäviä kameroita tipahtelisi kuitenkin tasaiseen tahtiin poliisilaitoksen sähköpostiin. Toki tässäkin suunnitelmassa tulee huomioida se, että aivan ilman vaivaa kamerat eivät sähköpostista siirry kartastoon, joten pieni panostus työmiesvuosiin olisi varmasti tarpeen laitokselta tehdä.

Yksi erittäin tehokas keino kartaston täydentämiseksi olisi saada turvallisuusalan yritykset jotenkin mukaan projektiin. Arvioni mukaan yhdellä yrityksellä voi olla satoja valvontakameroita pelkästään Tampereen keskustan kokoisella alueella. Näiden tietojen saaminen kootusti ja tehokkaasti kartastoon, antaisi siihen valtavasti lisäarvoa. Luulen, että tällaiseen yhteistyöhön pääseminen kaupallisen yrityksen kanssa on kuitenkin epätodennäköistä.

Joitakin isoja toimijoita Tampereen keskustan alueelta minulta vielä jäi tavoittelematta ajan loppumisen vuoksi. Niistäkin olisi melko pienellä panostuksella mahdollisuus saada kartastoon paljon lisää kattavuutta, mikäli vain onnistuu toisen osapuolen motivoimaan yhteistyöhön. Näkemykseni mukaan jatkossa yksi tehokas toimintatapa voisi olla huolellinen karttatiedustelu, jolla kartoitetaan tarkasti Tampereella toimivia isoja yrityksiä. Itseäni harmittamaan jäi esimerkiksi Tampereelle juuri valmistuneiden raitiotien sekä Nokia Arenan mahdollisten kameroiden jääminen työni ulkopuolelle. Uskoisin, että tämänkaltaisissa uusissa kohteissa olisi paljon hyvillä sijainneilla olevia hyvälaatuisia kameroita, joita poliisi voisi monta kertaa kaivata tehdessään päivittäistä työtään kansalaisten turvallisuuden lisäämiseksi.

LÄHTEET

Blencowe, Annette 2020: Poliisi kokoaa kartastoa koko maan valvontakameroista – ilmoitusinto ollut laimeaa. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11166610>, luettu 6.12.2022.

Euroopan tietosuojaneuvosto 2020: Ohjeet 3/2019 henkilötietojen käsittelystä videolaitteilla. Versio 2.0. Luettavissa: https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_guidelines_201903_video_devices_fi_0.pdf. Luettu 13.9.2021.

Huhtanen, Hannu 2009. Opinnäytetyö. Kameravalvonnan rikostorjunnalliset vaikutukset liikkeenjohdon ja rikollisten näkökulmista. Laurea ammattikorkeakoulu. Turvallisuusalan koulutusohjelma.

Kauppi, Konsta 2020. Pro gradu- tutkielma: Kameravalvonta, yksityisyyden suoja ja rikosoikeus. Helsingin yliopisto. Oikeustieteellinen tiedekunta.

Oikeusministeriö: Uusi tietosuojalaki voimaan vuoden 2019 alussa. Luettavissa: <https://oikeusministerio.fi/-/uusi-tietosuojalaki-voimaan-vuoden-2019-alusta>. Luettu 2.1.2022.

Poliisi, Pouta-palvelu: Lähetä aineistoa poliisille Pouta-palvelulla: Luettavissa: <https://poliisi.fi/pouta-palvelu>. Luettu 13.9.2021.

Poliisi, Kameravalvontakartasto: Poliisin valtakunnallinen kameravalvontakartasto: Luettavissa: <https://poliisi.fi/kameravalvontakartasto>. Luettu 13.9.2021.

Rantaeskola, Satu (toim.) 2014: Pakkokeinolaki - Kommentaari. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu.

Rantaeskola, Satu (toim.) 2014: Poliisilaki – Kommentaari. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu.

Rikoksantorjuntaneuvosto. Rikoksantorjunta.fi: Kameravalvonta Tukholmassa. Luettavissa: <https://rikoksantorjunta.fi/kameravalvonta-tukholmassa>. Luettu 7.1.2021.

Tietosuojavaltuutetun toimisto: Mikä GDPR? Luettavissa: <https://tietosuoja.fi/gdpr>. Luettu 3.1.2022.

Tietosuojavaltuutetun toimisto: Tietosuoja. Luettavissa: <https://tietosuoja.fi/tietosuoja>. Luettu 2.1.2022.

Tietosuojavaltuutetun toimisto: Tietosuojavaltuutetun toimisto. Luettavissa: <https://tietosuoja.fi/tietosuojavaltuutetun-toimisto>. Luettu 4.1.2022.

Tietosuojavaltuutetun toimisto: Korjaavat toimivaltuudet. Luettavissa: <https://tietosuoja.fi/korjaavat-toimivaltuudet>. Luettu 4.1.2022.

TSV 2772/451/2010. Kerrostalon porraskäytävässä tapahtuvan kameravalvonnan laillisuus. Tietosuojavaltuutetun päätös.

TSV 8393/161/2019. Henkilötietojen käsittelyn vaikutustenarviointi, käsittelyperuste ja rekisteröityjen informointi. Tietosuojavaltuutetun päätös.

Turva-alan yrittäjät ry 2020: Kameravalvontaopas 2020. Versio 2.0. Luettavissa: https://www.turva-alanyrittajat.fi/doc/Kameravalvontaopas_2020/Kameravalvontaopas-2020.pdf#%5B%7B%22num%22%3A346%2C%22gen%22%3A0%7D%2C%7B%22name%22%3A%22FitR%22%7D%2C-3%2C-174%2C711%2C769%5D. Luettu: 13.9.2021.

LIITE 1: TIEDOTE

Poliisin valtakunnallinen valvontakamerakartasto

Keräämme syksyn ja talven 2021 aikana Tampereen keskustassa yleisillä alueilla sijaitsevien valvontakameroiden tietoja. Projekti liittyy Poliisihallituksen valtakunnalliseen valvontakamerakartastoon, johon kerätään omistajiensa suostumuksen perusteella kameroiden sijaintitietoja sekä kameroiden omistajien yhteystietoja. Tiedot on tarkoitettu rikostutkintaa tekevien poliisien käyttöön eivätkä ne ole julkisia.

Kartasto auttaa poliisia hyödyntämään paremmin olemassa olevia valvontakameroita. Kartaston ja sen sisältämien yhteystietojen avulla poliisi saa nopeammin kuvamateriaalia erilaisista rikostapauksista. Kartastoon on tavoitteena saada valtaosa Suomessa olevista valvontakameroista.

Poliisilla ei ole pääsyä kameroiden käyttöjärjestelmiin valvontakamerakartaston kautta. Tietojen luovuttaminen kartastoon on vapaaehtoista.

Tampereella 14.9.2021

Mikko Alho
Rikoskomisario
p. 029 544 5526
mikko.alho@poliisi.fi
Sisä-Suomen poliisilaitos
Tampereen pääpoliisiasema
Sorinkatu 12
33101 Tampere

Aleksi Kanerva
Nuorempi konstaapeli
p. 029 544 5684
aleksi.kanerva@poliisi.fi
Sisä-Suomen poliisilaitos
Tampereen pääpoliisiasema
Sorinkatu 12
33101 Tampere

LIITE 2: SÄHKÖPOSTIKYSELY

Poliisin valtakunnallinen valvontakamerakartasto

Keräämme syksyn ja talven 2021 aikana Tampereen keskustassa yleisillä alueilla sijaitsevien valvontakameroiden tietoja. Projekti liittyy Poliisihallituksen valtakunnalliseen valvontakamerakartastoon, johon kerätään omistajiensa suostumuksen perusteella kameroiden sijaintitietoja sekä kameroiden omistajien yhteystietoja. Tiedot on tarkoitettu rikostutkintaa tekevien poliisien käyttöön eivätkä ne ole julkisia.

Kartasto auttaa poliisia hyödyntämään paremmin olemassa olevia valvontakameroita. Kartaston ja sen sisältämien yhteystietojen avulla poliisi saa nopeammin kuvamateriaalia erilaisista rikostapauksista. Kartastoon on tavoitteena saada valtaosa Suomessa olevista valvontakameroista.

Poliisilla ei ole pääsyä kameroiden käyttöjärjestelmiin valvontakamerakartaston kautta. Tietojen luovuttaminen kartastoon on vapaaehtoista.

Tärkeimmät poliisille ilmoitettavat tiedot valvontakohteesta ovat

- kameroiden tarkka sijainti (koordinaatit tai karttakuva kameroista)
- osoitetieto kiinteistöstä (katu, kaupunki, postinumero)
- yhteyshenkilön nimi, puhelinnumero ja sähköpostiosoite (joka voi materiaalin toimittaa)
(mieluusti myös varahenkilö)
- valvontakameran kuvan esikatselukuva
- valvontakameran yksilöivä tunniste (mikä helpottaa mahdollista materiaalipyyntöä, jos kameroita on useampia, esimerkiksi numero)
- tallenteen säilyvyysaika
- tallennusmuoto (usb, cd, pilvi yms.).

Tiedot voitte toimittaa osoitteeseen **valvontakamerat.sisa-suomi@poliisi.fi**
Tarvittaessa saatte lisätietoja osoitteesta **aleksi.kanerva@poliisi.fi**

Tampereella 14.9.2021

Mikko Alho
Rikoskomisario
p. 029 544 5526
mikko.alho@poliisi.fi
Sisä-Suomen poliisilaitos
Tampereen pääpoliisiasema
Sorinkatu 12
33101 Tampere

Aleksi Kanerva
Nuorempi konstaapeli
p. 029 544 5684
aleksi.kanerva@poliisi.fi
Sisä-Suomen poliisilaitos
Tampereen pääpoliisiasema
Sorinkatu 12
33101 Tampere

SISÄ-SUOMEN POLIISILAITOS
Hatanpään valtatie 16, PL 147, 33101 TAMPERE
KIRJAAMO.SISA-SUOMI@POLIISI.FI
PUH. 0295 440 131, FAKSI 0295 411 994

poliisi.fi